

Vlinders herkennen



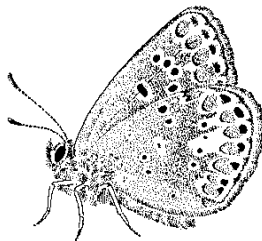
Er zijn veel meer nachtvlinders dan dagvlinders; in Nederland leven 53 soorten dagvlinders en zo'n 2000 soorten nachtvlinders. Nachtvlinders zie je echter veel minder omdat veel soorten alleen 's nachts actief zijn en onopvallend gekleurd zijn. Het is dan ook wat makkelijker om onderzoek te doen naar dagvlinders en daarom bespreken we hier alleen kort de algemeen voorkomende dagvlinders die je in een stedelijke omgeving kunt tegenkomen.

Dagvlinder of nachtvlinder?

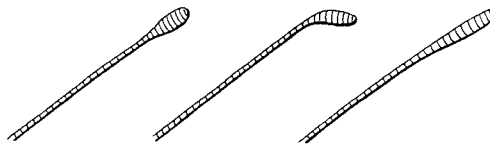
De naam van de dagvlinders is wel toepasselijk: ze vliegen vooral overdag. De naam van nachtvlinders is een beetje verwarrend omdat niet alle nachtvlinders 's nachts vliegen. Er zijn ook nachtvlinders die overdag vliegen. Het verschil tussen dagvlinders en nachtvlinders zit vooral in de vorm van hun sprieten en de manier waarop ze hun vleugels vouwen.

Hoe herken je een dagvlinder?

Dagvlinders vouwen in rust hun vleugels verticaal, recht boven hun lijf samen (met één uitzondering: de dikkopjes).



Figuur 1. Dagvlinder

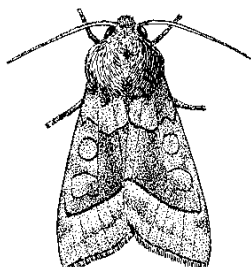


Figuur 2. Sprieten van dagvlinders (uitvergroot)

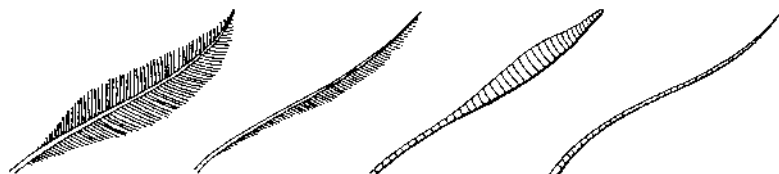
Ze hebben draadvormige sprieten met aan het uiteinde altijd een knopje.

Hoe herken je een nachtvlinder?

Nachtvlinders leggen hun vleugels horizontaal, dakpansgewijs over hun achterlijf (uitzondering: enkele spanners die in rust hun vleugels als dagvlinders houden).



Figuur 4. Nachtvlinder



Figuur 5. Sprieten van nachtvlinders (uitvergroot)

Nachtvlinders kunnen draadvormige antennes hebben, of sterk geveerde, of knotsvormige antennes, maar hebben nooit een knopje aan het einde.

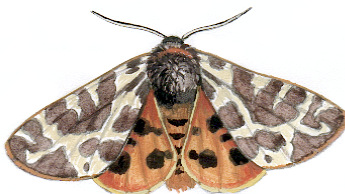
Wat zijn dagactieve nachtvlinders?

Er zijn in Nederland zo'n 150 soorten grotere nachtvlinders die (ook) overdag actief zijn. Omdat ze overdag vliegen, zijn dit soorten die je zonder ingewikkelde vangmethoden in het veld kunt zien.

Enkele nachtvlinders die overdag actief zijn:



Figuur 6. gamma-uil



Figuur 7. grote beer



Figuur 8. jacobsvlinder

Waar kun je op letten bij het op naam brengen van vlinders?

Wanneer je op vlinders gaat letten, zul je merken dat ze verschillen in de kleurpatronen en de grootte van hun vleugels. Maar er zijn meer kenmerken die je kunnen helpen een vlinder op naam te brengen. Niet alle vlinders vliegen op hetzelfde moment; het oranjetipje zul je alleen maar in het voorjaar zien vliegen, terwijl de meeste zandogen juist in de zomer vliegen. Ook zul je merken dat je op verschillende locaties verschillende vlinders tegenkomt. De dikkopjes zijn in bermen en graslanden te vinden en het boomblauwtje fladdert op ooghoogte langs struiken en bomen. Daarnaast verschillen ze in hun gedrag; sommige vlinders vliegen behoorlijk hard (en zijn dan moeilijker van dichtbij te bekijken), terwijl andere veel rustiger fladderen en niet veel verder lijken te komen dan een paar meter.

Hoewel veel mensen de neiging hebben om alleen maar naar het kleurpatroon van een vlinder te kijken, is dus het veel makkelijker om vlinders op naam te brengen als je ook kijkt naar de plek, de tijd van het jaar dat je hem ziet vliegen en zijn gedrag.

Welke families zijn er?

Witjes

Witjes zijn middelgrote vlinders die meestal wit van kleur zijn. De meeste soorten zijn heel algemeen, maar op het eerste gezicht niet zo gemakkelijk van elkaar te onderscheiden.

Groot koolwitje

Groter dan het klein koolwitje.

Zwarte vleugelpunt valt op, het zwart loopt door tot halverwege de vleugel.



Groot koolwitje



Klein koolwitje

Klein koolwitje

Kleiner dan groot koolwitje.

Zwarte vleugelpunt is kleiner en daardoor minder opvallend dan bij het groot koolwitje.

Klein geaderd witje

Duidelijke aders te zien op de onderkant van de vleugels.



Klein geaderd witje



Oranjetipje

Oranjetipje

Mannetje heeft oranje vleugelpunten, vrouwtje niet.

Vrouwtje lijkt daardoor op de andere witjes, maar is te herkennen aan de groene gemarmerde tekening op de onderkant van de vleugels.

Citroenvlinder

De mannetjes zijn echt geel en daardoor gemakkelijk te herkennen.

De vrouwtjes zijn lichtgeel, maar door de bolle vorm van hun vleugels wel goed van andere witjes te onderscheiden.



Citroenvlinder

Blauwtjes en vuurvinders

Een familie van kleine vlinders. De onderkant van hun vleugels heeft vaak een mooi patroon van opvallende stippen. De blauwtjes zijn meestal blauw of bruin, de vuurvinders zijn rood of bruin.



Icarusblauwtje

Icarusblauwtje

Mannetje is blauw, vrouwtje is bruin.

Oranje vlekken op de onderkant van de vleugels, het boomblauwtje heeft dat niet.

Vliegt heel laag boven de grond.

Boomblauwtje

Mannetje en vrouwtje allebei lichtblauw.

Geen oranje vlekken op de onderkant van de vleugels, het icarusblauwtje heeft dat wel.

Vliegt een paar meter boven de grond en vliegt bomen in.



Boomblauwtje



Kleine vuurvinder

Kleine vuurvinder

Kleine oranjebruine vlinder.

Vossen

Een familie van middelgrote vlinders die gemakkelijk herkenbaar zijn.

Dagpauwoog

Een roodbruine vlinder met vier grote 'ogen' op de vleugels.



Dagpauwoog



Distelvlinder

Distelvlinder

Een oranje vlinder met zwarte vlekken.

De vleugeltoppen zijn zwart met witte vlekken.

Ongeveer even groot als de atalanta. Vliegen ook op dezelfde manier, waardoor distelvlinders en atalanta's op elkaar lijken.

Atalanta

Zwarte vlinder met rode banden op de vleugels en witte vlekken op de vleugeltoppen.



Atalanta



Kleine vos

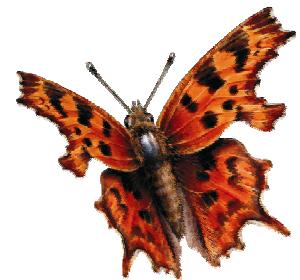
Kleine vos

Bruinoranje vlinder.

Meest opvallende kenmerken zijn de rij blauwe vlekjes langs de rand van de vleugels en het 'zebrapad' op de schouders.

Gehakkelde aurelia

Oranjebruin met donkere vlekken. Duidelijk herkenbaar aan de gekartelde vleugelranden.



Gehakkelde aurelia



Landkaartje

Landkaartje

Onderkant van de vleugels is bruin met veel lijnen en vlakken waardoor het net een landkaart lijkt.

In het voorjaar oranjebruin met donkere vlekken.

In de zomer zwart met witte vlekken.

Zandoogjes

De familie van de zandoogjes is te herkennen aan de zwarte ogen op hun vleugels.

Bont zandoogje

Donkere vlinder met opvallende gele vlekken.



Bont zandoogje



Bruin zandoogje

Bruin zandoogje

Bijna egaal bruin.

Zwarte oogvlekken hebben maar één witte stip.

Oranje zandoogje

Oranjebruine vlinder met donkere rand langs de vleugels.

Zwarte oogvlekken hebben twee witte stippen.



Oranje zandoogje



Hooibeestje

Hooibeestje

Lijkt heel sterk op een oranje of bruin zandoogje, maar is veel kleiner.

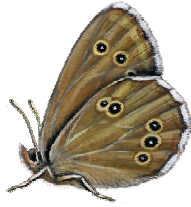
Heeft een kleiner oog en een lichtere kommavlek op de ondervleugel.

Argusvlinder

Bruinoranje vlinder met donkere strepen over zijn vleugels als een soort netwerk. Heeft veel 'argusogen' op de ondervleugel.



Argusvlinder



Koevinkje

Koevinkje

Donkere vlinder met veel oogvlekken met gouden randjes op de onderkant van de vleugels.

Dikkopjes

Dikkopjes zijn kleine vlinders met een relatief brede kop. Ze houden hun achtervleugels gespreid als ze zitten, waardoor ze heel sterk op nachtvlinders lijken.

Zwartsprietdikkopje

Geelbruine vlinder.

Vleugels zijn effen van kleur.

Onderkant van de knop van de voelspriet is zwart.



Zwartspriet dikkopje

Groot dikkopje

Lichtbruine vlinder.

Vleugels hebben lichtgele vlekjes.



Groot dikkopje

Geelsprietdikkopje

Lijkt heel sterk op het zwartsprietdikkopje.

Onderkant van de knop van de voelspriet is geelbruin.